

Stvaranje arhiva suvremenih izvedbenih umjetnosti - Arhiv Romea Castelluccija i kazališne skupine Societas Raffaello Sanzio

Avra Xepapadakou, Eleni Papalexidou

„Arhiv pokazuje da se sve stvari vraćaju, ponovo izbijaju na površinu nakon dugog putovanja, često bez da umjetnik to zna ili želi. Kroz njega se, kako ja to vidim, ostvaruju izvori mojih djela, nekoliko ih je i uvijek se ponavljaju: svijest o postojanju tijela, tragedija, važnost pogleda, tijelo kao znak, životinja, stroj, poniranje u bit jezika. Eto, sada se mogu okrenuti tim nepromjenjivim izvorima“.

Romeo Castellucci

U ovom članku želimo predstaviti rezultate velikog istraživačkog projekta, čija je svrha zaštita i promocija arhiva poznate talijanske kazališne skupine Societas Raffaello Sanzio i njezinih članova: Claudie Castellucci, Romea Castelluccija i Chiare Guidi. Njihov dramski opus međunarodno je priznat i smatra se jednim od najvažnijih u izvedbenoj umjetnosti s kraja 20. i početka 21. stoljeća. Ono što je možda manje poznato je da Societas posjeduje vrlo opsežan arhiv, koji sadrži izvorne zapise od ogromne vrijednosti. Ovaj je arhiv neprocjenjiv istraživačima zainteresiranim za praćenje podrijetla i razvoja umjetničkog djela skupine. Pored toga, on daje pregled povijesti jednog cijelog razdoblja scenskog stvaranja, dokumentirajući pri tome i trendove na međunarodnoj izvedbenoj sceni na pragu novog tisućljeća.

Arhiv Societas Raffaello Sanzio čuva se u Teatro Comandini, u kojem je sjedište skupine od 1992. godine. Teatro Comandini nalazi se u povišnom središtu malog talijanskog gradića Cesena, u provinciji Emilia Romagna, u sjevernoj središnjoj Italiji. Zgrada u kojoj se smjestio nekada je bila metalska škola, a danas je predana na korištenje Societas Raffaello Sanzio. Stotine mapa i kutija sadrže povijest modernog kazališta u različitim oblicima: tekstovi, crteži, skice, rukopisi,

plakati, bilježnice, programi, časopisi, fotografije itd., koji predstavljaju tragove efemerne i krhke prirode kazališta. Arhiv Societas Raffaello Sanzio je živ, on se neprestano razvija i raste. U potkrovlje zgrade svakodnevno pristiže impresivna količina novih predmeta, jer je troje umjetnika koji su predmet našeg istraživanja još uvijek aktivno i vrlo kreativno.

Rad na zaštiti, sređivanju, inventarizaciji i digitalizaciji arhiva u skladu s međunarodnim standardima i najnovijim tehničkim i znanstvenim zahtjevima, omogućen je kroz istraživačke projekte Archivio (Sveučilište u Kreti, 2012-2013), A.R.C.H. (Arhivska istraživanja i kulturna baština, Sveučilište u Ateni, 2013-2015, financirano od strane EU) i CREARCH (Kreativni europski arhivi kao inovativna kulturna

Studentska praksa u Arhivu Romea Castelluccija i kazališne skupine Societas Raffaello Sanzio

Modeli digitalne vizualizacije iz kazališne produkcije predstave Oresteia (organska komedija) u režiji Romeoa Castelluccia

Jedna od rijetkih fotografija Romeoa Castelluccia iz njegova arhiva

središta, Sveučilište Peloponez, 2018-2021, EU program Kreativna Europa). Sve su projekte koordinirale grčke znanstvenice dr. sc. Eleni Papalexioiu i dr. sc. Avra Xepapadakou, pod okriljem Societas Raffaello Sanzio.

Organizirajući ovaj arhiv stekli smo pristup živom materijalu iz kojeg je stvoreno scensko djelo te smo ušli u genetsku analizu i interpretaciju njegovih izvedbi. Tijekom ovog procesa suočili smo se s ozbiljnim izazovima pokušavajući oživjeti trenutke bliže ili dalje povijesti. To nas je gotovo uvijek suočavalo s oskudnošću, fragmentiranošću i raspršenošću zapisa. Brojni dani i noći provedeni su u razgovoru s troje umjetnika i njihovim suradnicima kako bismo definirali zajedničko djelovanje i metodologiju, proučili zapise i oživjeli sjećanja i vizije. Više puta smo dobili različita tumačenja pojedinih zapisa ili događaja, pa smo morali pribjeći unakrsnoj provjeri dobivenih podataka. Kako „živi arhiv“ pretpostavlja subjektivnost, on zahtijeva racionalnu distanciranost u kombinaciji s bliskom i dubokom uključenošću, bez koje bi bilo nemoguće otkriti i rekonstruirati prošlost. To je proces duboke introspekcije umjetničkog stvaranja i ogoljavanja duše koje zahtijeva apsolutno poštovanje, povjerenje, solidarnost i suradnju s umjetnicima.

Ulaz u Teatro Comandini u Ceseni

Projekt nije ograničen na zaštitu, obradu i digitalizaciju arhiva, on također uključuje stvaranje online baze podataka za promociju umjetničkog rada Societas Raffaello Sanzio. Ova baza pruža višestruke mogućnosti razvrstavanja, usporedbe i filtriranja podataka, omogućuje složeno pretraživanje prema vrsti djela, umjetniku, vremenu ili po festivalu, mjestu, kazalištu. Dodavanje sadržaja u bazu nastavit će se i nakon završetka projekta te će biti dostupna međunarodnoj akademskoj zajednici uz određena ograničenja budući da umjetnici zadržavaju pravo ograničenja punog pristup svojim djelima.

Naš rad na arhivu Societas Raffaello Sanzio podsjeća na mozaik sastavljen od šarenih komadića, koji se postupno stapaju u sliku. Obradeno je, snimljeno i digitalizirano više od 200.000 dokumenata koji odražavaju sve aspekte ovog višestruko kreativnog procesa. Nadamo se da će naš rad omogućiti akademskoj zajednici izravan pristup genetskom materijalu umjetničkog stvaralaštva Societas Raffaello Sanzio, te njegovo dublje razumijevanje putem novih znanstvenih alata.

Arhiv Societas Raffaello Sanzio povijesna je činjenica, ali s obzirom na to da pripovijeda o dijelu povijesti modernog kazališta, njegov je pogled usmjeren prema budućnosti. Talijansko Ministarstvo kulture proglasilo ga je „nacionalnom kulturnom zbirkom od velike povijesne vrijednosti i značaja“ jer njegov sadržaj dokumentira rad jedne od najvažnijih kazališnih trupa međunarodne avangarde.

Više informacija o projektu Arhiv Romea Castelluccia i kazališne skupine Societas Raffaello Sanzio dostupno je na: www.arch-srs.com. ■

Rijetka arhivska građa: poster-manifest kazališne produkcije Societas Raffaello Sanzio Diade incontro a Monade, 1982.

Savjetnice i kustosice Arhiva Romea Castelluccia i kazališne skupine Societas Raffaello Sanzio, Avra Xepapadakou i Eleni Papalexioiu in situ

